

Lekce je součástí komplexního programu **Od hradu dále**.

Cílová skupina: 3. – 5. třída

Hodinová dotace lekce: 4 vyučovací hodiny

Všechny přílohy programu Od hradu dále jsou ke stažení na zde:

<https://muzeumricany.cz/regionalni-ucebnice/programy-hands-on/od-hradu-dale/>

Přílohy k lekci Život ve středověku:

- 4.6 Vizualizace říčanského hradu ve středověku
- 4.14 Geolokační hra Za pokladem do středověkých Říčan
- 4.15 Poklad fotografie
- 4.16 Pražský groš informace
- 4.17 Role Život dětí ve středověku
- 4.18 Iluminace
- 4.19. Pravidla pro cvičný souboj
- 4.20 Vzor gotické písmo

Anotace:

Program začíná geolokační hrou Za pokladem do středověkých Říčan v okolí zříceniny říčanského hradu. Hrou účastníky provází dítě ze středověku. Druhá část lekce probíhá v hradní zahradě, kde si žáci zkoušejí činnosti ze života středověkých dětí z různých společenských vrstev. Na závěr porovnávají život dětí ve středověku se svým životem.

Znalostní cíl: Žák popíše, jak vypadalo město ve středověku a vysvětlí, jak se lišil život různých skupin obyvatel.

Dovednostní cíle: Žák realizuje postup podle návodu a přichází s vlastním řešením. Žák využívá nástroje podle pravidel bezpečnosti. Žák aplikuje získané znalosti o středověku v činnostních a diskusních aktivitách.

Metody:

- Zážitková výuka – geolokační hra a vizualizace říčanského hradu, realizace praktických činností ze života středověkých dětí (např. souboj s meči, psaní na voskové destičky nebo šití váčků na mince); rozvoj spolupráce, rozvoj praktických dovedností, manuální zručnosti, řešení problému, kreativita.
- Místně ukotvené učení – poznáváme středověké Říčany v kontaktu s reálným prostředím.
- Výuka venku – program probíhá celý venku, ze zázemí se využívá pouze wc.

Pomůcky:

vizualizace říčanského hradu (příloha 4.6 Vizualizace Říčanský hrad ve středověku), instrukce ke geofonu (příloha 4.14 Geolokační hra Za pokladem do středověkých Říčan), fotografie středověkého pokladu (příloha 4.15 Poklad fotografie), tablety s nainstalovaným geofunem a vizualizací, mince a informace o minci (příloha 4.16 Pražský groš informace), role k losování (příloha 4.17 Role Život dětí ve středověku), iluminace k vybarvování (příloha 4.18 Iluminace), pastelky, vyšívací kruh 10x, bavlnky, jehly, látky na vyšívání, pravidla pro souboj (příloha 4.19. Pravidla pro cvičný souboj), 2x vatová zbroj a rukavice, měkčené meče, voskové destičky a stylus, vzor pro psaní (příloha 4.20 Vzor gotické písmo), jablka, mrkev, petržel, zelí, chleba, dřevěné misky a lžíce, prkénka, nože, voda na mytí, tkací rám, dláto a dřevěná palice, kus dřeva na dlabání, směs hrachu a jiných zrněk, pytlíky

<p>Úvod u hradu 15 minut</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Bezpečnost – ukážeme, kde se můžeme pohybovat a kde je riziko pádu kamenů, nesmí se tam chodit. 2) Úkol: Poznáte zachovalé části? Kde je najdete v modelu? Ukážeme si 3D model hradu u zříceniny. Ukážeme si, kde byl vchod, kde je studna a zachovalé části. Do skupin dáme tablety s vizualizací. (příloha 4.6 Vizualizace Říčanský hrad ve středověku) a necháme ji žáky prohlédnout. 3) Proč si myslíte že postavili hrad na tomto místě? Obranná funkce – vyvýšené místo, rybníky pod hradem (navazujeme na informace z textu – čeština).
<p>Geolokační hra Za pokladem do středověkých Říčan 70 minut</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aplikace geofun – spuštění na tabletech (někteří i na mobilech). Zkusíme projít středověkými Říčany s hrou na mobilu. Půjdeme mezi stanovišti společně, nezapomeňte, že se pohybujeme po městě – bezpečný pohyb, nevstupujete do silnice. 2) Na konci hry žáci dostanou odměnu za nalezení pokladu, minci – repliku pražského groše s popisem (příloha 4.16 Pražský groš informace). Informace od lektora/lektorky: Stále lze nalézat poklady, dělají se vykopávky, nález se musí oznámit. Archeologické nálezy jsou vlastnictví státu, nálezce si je nechat nemůže. Ukážeme fotografii pokladu (příloha 4.15 Poklad fotografie).
<p>Role 10 minut</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Úvod: Jak se kdo narodil, určilo jeho život, člověk měl omezené možnosti výběru. Ve vašem věku ve středověku děti nechodily do školy – některé se učily u faráře (hlavně kluci a bohatí). U šlechty se nejstarší synové učili, jak se chovat ve společnosti, bojovat, číst a psát, mladší synové se připravovali na církevní kariéru nebo na dráhu obchodníka. Bohaté dívky se učily chovat ve společnosti, tancovat, hrát na hudební nástroj, vyšívát. Chudší děti se připravovaly na řemeslo nebo chodily do služby. 2) Žáci si vylosují, jak se narodili (příloha 4.17 Role život dětí ve středověku) – každý podle role bude mít jiný úkol v další aktivitě, kde si bude zkoušet, co se učilo dítě jeho věku ve středověku.
<p>Život dětí ve středověku – aktivity v hradní zahradě 75 minut (10 minut ukázka stanovišť, 20 minut první blok aktivit, 5 minut reflexe a 40 minut druhý blok)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) V hradní zahradě jsou připravena stanoviště s aktivitami. Lektor/ka stanoviště obejde a u každého vysvětlí, co se tu dělá a kdo na stanovišti bude pracovat, jaká jsou pravidla bezpečnosti. Proč jsou někde jen holky, nebo jen kluci. 2) V první části se žáci rozdělí podle svých rolí, nesmí se střídat. Dělají to, co jim určila role. <p>STANOVIŠTĚ: Pro 25 dětí: 3 šerm + 3 vyšívání a malování + 4 jídlo + 5 tkaní a šití + 2 truhláři + 6 rolníci + 2 psaní</p> <p>Šerm: šlechtic (kluk) – instrukce, jak šermovat bezpečně (příloha 4.19 Pravidla pro cvičný souboj); jeden je v roli trenéra, hlídá dodržování pravidel, střídají se. Vyšívání: šlechtična (holka) – na výběr mají vyšívání + vybarvování iluminace (příloha 4.18 Iluminace).</p> <p>Psaní: student (kluk) – úkol napsat na voskovou destičku své jméno gotickým písmem; vzor (příloha 4.20 Vzor gotické písmo), psalo se husím brkem, ale papír byl vzácný, pro studenty ho byla škoda.</p> <p>Příprava jídla: kuchtík (kluk i holka) – krájejí mrkev, jablka, zelí, petržel apod. Připravují pro ostatní zdravou svačinku. Úkolem je také vše hezky naservírovat na dřevěné tácy a misky, aby se to panstvu líbilo. Můžeme dát mezi potraviny bramboru a zeptat se, co by ve středověku lidé nejedli a proč.</p> <p>Tkaní látky: učedník (holka) – tkaní na stavu; střídají se.</p> <p>Truhlář: učedník (kluk) – dlabání dřeva. Pravidla: dřevo je fixované k podkladu (pevně přivázané, podložené dřevem). Jeden učedník pracuje, jednou rukou drží dláto (vždy držíme za rukojeť) a druhou palici (drží ji stále, i pokud ji zrovna nepotřebuje, nemůže tak položit ruku před dláto a zranit se), má kolem sebe volný</p>

	<p>prostor. Dláto při práci musí vždy směřovat od těla, po práci ho žák odkládá na určené místo rukojetí k sobě. Odtud si ho bere bezpečně další žák.</p> <p>Rolník: kluk i holka – přebírají hrách a pšenici do misek nebo do pytlíčků.</p> <p>3) Reflexe po první části: Bavilo vás, co jste dělali? Chtěl by někdo dělat něco jiného, než dostal za úkol? Vadilo vám, že něco mohli dělat jen kluci, něco jen holky?</p> <p>4) V další části si žáci mohou vyzkoušet všechna stanoviště podle zájmu. Na konci pomohou stanoviště sklidit.</p>
<p>Reflexe 10 minut</p>	<p>Reflexe: Co vás nejvíc bavilo? Umíte si představit, že takto žijete, že místo chození do školy šermujete, vyšíváte...? Jaký je podle vás největší rozdíl mezi dětmi ve středověku a dnes? Chceme s dětmi dojít k tomu, že dnes má každý šanci vyzkoušet si vše a vybrat si, čemu se bude věnovat.</p>

